

Herstel het vertrouwen via staatsparticipatie: WEBN

Capaciteitstarief kleinverbruikers, goede zaak, zwakke onderbouwing

Capaciteitstarief doet potentiële voordelen van de slimme meter teniet

Herstel het vertrouwen via staatsparticipatie: WEBN

Sinds 1 april jongleden is het SDE loket geopend en de brancheorganisatie voor duurzame energie, DE Koepel, heeft het stoplicht al op oranje gezet¹. De organisatie vreest dat het doel van de regering om in 2020 20% van het energieverbruik duurzaam te laten zijn, niet gehaald zal worden. De tot nu toe in gang gezette maatregelen zijn volgens de organisatie nog volstrekt onvoldoende. De huidige budgetten zijn te laag en de knelpunten in bijvoorbeeld de vergunningverlening te groot, om de 'sector' aan te zetten tot forse investeringen in duurzame energie. DE Koepel roept de overheid op om samen met de sector te zoeken naar meer consistentie in de stimuleringsregelingen om zodoende lange termijn zekerheid aan investeerders te kunnen bieden. Naast een uitbreiding van het budget dit jaar wil de organisatie een continuïteit biedende financiering voor duurzame energie.

De uitlatingen van DE Koepel zijn gematigd en gepast bij de start van een nieuwe subsidieregeling. Echter, de wens voor 'een continuïteit biedende financiering' geeft ook aan waar de grote angst van de organisatie zit: 'de onbetrouwbare overheid'. Het valt te verwachten dat het niet lang zal duren voordat een nieuwe stortvloed van verwijten over de onbetrouwbaarheid van de overheid de media zal overspoelen. Vooral potentiële investeerders in grootschalige offshore windenergie zitten al jaren te wachten op voortgang en hebben ook onder de SDE nog geen duidelijkheid over eventuele overheidsteun. Wellicht hebben diverse overheden, belangenorganisaties en investeerders een Nationaal Plan Van Aanpak opgezet, concrete resultaten heeft dat nog niet opgeleverd. Veelzeggend in dit verband is dat nu zelfs het Wereld Natuur Fonds campagne voert ten behoeve van 6000 MW windenergie in de Noordzee.

Het zal de overheid niet gemakkelijk vallen beslissingen te nemen over grootschalige windparken op zee. Het gaat immers om enorme bedragen. Bij 100 EUR/MWh subsidie gedurende 15 jaar, 6000 MW opgesteld ver-

mogen en 2200 uren vollast, gaat het om ongeveer 20 miljard Euro aan overheidsuitgaven. Daarbij komen verder nog maatschappelijke kosten voor netverzwaringen, voorzieningen om overschotten af te voeren en tekorten aan te vullen, zoals extra centrales, meer verbindingen met Noorwegen, hoger energieverbruik voor industriële stoomproductie met hulpketels dan wel extra subsidies om de warmtekracht die door windenergie onrendabel wordt toch in bedrijf te houden, etc. Bovendien beïnvloedt de beslissing om wel of niet met volle kracht vooruit te gaan de mogelijkheden om in de toekomst te kunnen profiteren van innovaties, kostprijsverlagingen en gewijzigde inzichten.

Met een inzet van ongeveer 20 miljard Euro kan de overheid het zich niet veroorloven om op het verkeerde paard te wedden. Belangenbehartigers hebben in dat opzicht makkelijk praten. Ondernemers dekken hun risico's meestal volledig af terwijl miskleunen voor rekening van de overheid komen. Die miskleunen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit te hoog vastgestelde subsidies. 10 EUR/MWh teveel in de voorgaande berekening, betekent 2 miljard EUR gemeenschapsgeld over de balk gegooid. Ook pleidooien van lobbyisten die waarschuwen dat Nederland de boot dreigt te missen, dat het buitenland aantrekkelijker is voor investeerders etc. nemen niet weg dat de overheid de partij is die de meeste risico's neemt. Sterker nog, hoe zwaarder de verwijten aan het adres van de overheid, hoe groter de kans is dat het resultaat averechts is. Diverse lobbyisten schromen er namelijk niet voor om onderling tegenstrijdige of onjuiste argumenten te gebruiken, waardoor het wantrouwen alleen maar toeneemt. Een voorbeeld hiervan is de claim dat grote centrales hun aansluiting gratis krijgen en TenneT daarom een 'stopcontact op zee' moet aanleggen. In werkelijkheid draaien investeerders in centrales op land ook zelf op voor de aansluitkosten die vele miljoenen Euro's kunnen kosten.

Kenmerkend aan de discussie is dat de duurzame energie sector zelden de hand in eigen boezem steekt. De gangbare claim is dat de 'onbetrouwbare' overheid telkens de spelregels verandert. Dat onjuiste informatie verstrekt door eigen lobbyisten of overmatig, oneigenlijk of onbedoeld gebruik van regelingen meestal aanleiding geven om de regels te veranderen, wordt er niet bij verteld. Er zijn voorbeelden te over. Gigantische winsten dankzij subsidie op groene stroom maakte stopzetting onvermijdelijk. Windparken die voor elke molen een afzonderlijke aansluiting aanvroegen, dwongen de overheid om de grens voor standaardaansluiting te verlagen. Stoppen met produceren nadat de subsidie-termijn is afgelopen of 'ombouwen' om opnieuw subsidie te kunnen opstrijken, dwong de overheid de termijn te verlengen en de eisen aan te scherpen. Opkloppen van investeringskosten bij een combinatie van subsidie-

¹ Persbericht DE Koepel, 10 april 2008

regelingen ("leef van de wind"), dwong de overheid een cumulatietoets in te voeren. De MEP tarieven die bij vaststelling al veel te hoog lagen, dwong de overheid deze tarieven substantieel te verlagen en uiteindelijk zelfs stop te zetten.

Het feit dat tal van bedrijven, brancheorganisaties, lobbyisten en adviseurs zelf bijdragen aan de zogenaamde onbetrouwbaarheid van de overheid, neemt niet weg dat tal van individuele bedrijven zwaar gedupeerd worden bij wijzigingen in beleid. De dialoog waartoe DE Koepel de overheid oproept is derhalve van groot belang. Het valt echter niet te verwachten dat het diep gewortelde wantrouwen over en weer hierdoor wordt weggenomen. Een dialoog verandert namelijk niets aan de huidige verdeling van de risico's: de winstkansen liggen bij het bedrijfsleven, risico op over-subsidiering en dus te weinig waar voor het geld ligt bij de overheid. Daarbij komt dat de overheid in sterke mate afhankelijk is van de informatie die het bedrijfsleven wenst te verstrekken.

Om echt vorderingen te maken met wind op zee is het wellicht raadzaam om te kiezen voor een fundamenteel andere verdeling van de risico's en winstkansen. Een voorbeeld hiervoor kan worden ontleend aan de werkwijze bij de winning van aardgas. Via de organisatie Energie Beheer Nederland (EBN) heeft de Nederlandse Staat het recht om voor 40% mee te investeren in elke gaswinning. Die aanpak resulteert niet alleen in het meedelen in de winstkansen, maar ook in het opbouwen van een gedegen kennis van de sector vanuit het gezichtspunt van de investeerder. EBN weet uit eerste hand wat het kost om een put te boren, hoe een gasreservoir zich kan gedragen en wat er verder allemaal bij komt kijken om gas te winnen. Bij een te verwachten 'investering' door de Staat van 20 miljard Euro, hoort de Staat niet afhankelijk te zijn van adviseurs en technologieontwikkelaars als Kema en ECN, maar er zelf direct bij betrokken te zijn.

Parallel aan EBN, zou de Staat via een Wind Energie Beheer Nederland (WEBN) het recht moeten krijgen te participeren als aandeelhouder in projecten die door de overheid worden gesubsidieerd. Als aandeelhouder kan de Staat de vinger aan de pols houden en gemakkelijker bijsturen dan tot nog toe het geval is. Het grootste voordeel van directe participatie is dat rollen van de Staat en de ondernemers gelijkwaardiger worden. Er zullen minder krokodillentranen vloeien als WEBN inzage heeft in de werkelijke cijfers. Hierdoor kunnen echte pijnpunten gemakkelijker als zodanig worden onderkend en aangepakt.

Capaciteitstarief kleinverbruikers, goede zaak, zwakke onderbouwing

Kosten voor transport van elektriciteit en aardgas bestaan vooral uit de kapitaalslasten van onderdelen die niet of nauwelijks slijten door gebruik, zoals buizen en kabels. Variabele kosten blijven voornamelijk beperkt tot netverliezen en brandstof voor en slijtage van compressoren. Bij deze kostenstructuur horen tarieven die grotendeels of geheel vast zijn. Met andere woorden, een tarief dat niet of nauwelijks afhankelijk is van het verbruik. Precies datgene beoogt EZ met het wijzigingsvoorstel dat afgelopen week aan de Tweede Kamer is toegestuurd, met dien verstande dat via een wijziging van de heffingstructuur voor Energie Belasting wordt getracht de facto zo weinig mogelijk te veranderen.

Ondanks het feit dat een capaciteitstarief als zodanig een goede zaak is, roept de onderbouwing door EZ en de beoogde uitvoeringwijze tal van vragen op. EZ benadrukt wel dat 94 miljoen EUR per jaar bespaard kan worden, maar verzuimt dit getal goed te onderbouwen. Eveneens ontbreekt elke kritische noot over het leveranciersmodel. Wellicht is het te laat om hier nog op terug te komen, maar het rapport van UCPartners waaraan EZ de 94 miljoen besparing ontleent, geeft alle aanleiding nog eens kritisch naar de wenselijkheid van het leveranciersmodel te kijken.

Opvallend is dat in het rapport van UCPartners een fatsoenlijke onderbouwing voor de besparingen ontbreekt. Kleine bedragen per aansluiting maken omgerekend naar 7,7 mln afnemers meteen grote bedragen uit (zie ook kader: kruimels). Alleen al het feit dat bij de berekeningen niet wordt gemeld of de bedragen inclusief of exclusief BTW zijn, leidt tot een mogelijk verschil van 18 mln EUR. UCPartners meldt een besparing van 12 EUR/jaar per afnemer. Als dit inclusief BTW is, dan is de besparing in de sector 'slechts' 77 mln EUR/jaar. Als de 94 mln excl. BTW is, dan bespaart het overgrote deel van de afnemers 14,30 EUR (incl. BTW).

Wellicht ernstiger nog dan de onduidelijkheid ten aanzien van de BTW, is dat in het rapport tijdslijnen ontbreken voor de realisatie van besparingen. Mogelijk duurt het nog tien jaar voordat de laatste mechanische meter wordt vervangen door een slimme meter. Dat maakt niet alleen de vraag belangrijk wanneer de besparingen worden gerealiseerd, maar ook onder welke voorwaarden en condities. In tien jaar tijd kan ook de nodige autonome efficiency verbeteringen worden verwacht. Hoe beïnvloeden zulke verbeteringen de becijferde besparingen?

UCPartners komt tot tal van besparingen door de netbeheerders buiten het berichtenverkeer te plaatsen.

Dat roept de vraag op waarom netbeheerders en leveranciers überhaupt nog iets met elkaar te maken moeten hebben. Als netbeheer niets anders is dan beheren van koperdraden en gasbuizen, waarom de kosten hiervan niet gelijk behandelen als bijvoorbeeld riolering.. Wellicht kan de gemeente het capaciteitstarief incasseren, gelijktijdig met andere kosten die verbonden zijn aan het gebruik van een onroerende zaak. Dat zou pas echt een vereenvoudiging zijn. Zodoende wordt de nota van de leverancier niet langer vervuild met kostenposten die daar niet thuishoren. Daardoor verbetert de mogelijkheid van de afnemers om aanbiedingen onderling te vergelijken, toch een van de belangrijkste doelen van het nieuwe marktmodel.

Vele kruimels maken een grote taart!

Een denkbeeldige inwoner van Amersfoort gaat meestal tegen 23h30 slapen en staat rond 7h30 op. Tot aan slapen gaan benut deze inwoner ongeveer 600 W voor lampen, televisie en computers. Dankzij de dubbele meter heeft deze inwoner contractueel recht op het laagtarief op werkdagen vanaf 23h00. Dat scheelt incl. BTW 2 ct/kWh op transport en 5 ct/kWh op levering. NMa schrijft echter 'slechts' voor dat de lokale netbeheerder **omstreeks** 23h00 moet schakelen, vrijbrief voor de netbeheerder om pas om 23h20 te schakelen en dus 20 minuten langer hoogtarief te berekenen. 's Ochtends maakt de netbeheerder dit weer goed, maar daar heeft deze gebruiker niets aan. De extra 20 minuten 's avonds daarentegen betekenen dat $1/3h \cdot 600W = 0,2kWh$ ten onrechte afgerekend wordt tegen hoogtarief: 1,4 ct per dag, 250 dagen per jaar. Met andere woorden, de netbeheerder 'ontfutselt' deze inwoner 3,50 EUR per jaar, waar de netbeheerder zelf 0,85 EUR beter van wordt, 2,10 EUR naar de leverancier gaat en 0,55 EUR als BTW afdracht naar de fiscus. Per inwoner zijn deze bedragen de moeite van klagen niet waard, maar als de berekening opgaat voor heel Amersfoort, gaat het toch om honderdduizenden Euro's en voor heel Nederland om meerdere miljoenen!

Capaciteitstarief doet potentiële voordelen van de slimme meter teniet

In de Kamerbrief over het capaciteitstarief benadrukt EZ dat het capaciteitstarief ook de uitrol van de slimme meter vereenvoudigt. Onder verwijzing naar het onderzoek van UCPartners, wordt aangegeven dat maar liefst 94 mln EUR per jaar kan worden bespaard. Deze besparing treedt op bij de combinatie van de maatregelen: verplicht leveranciersmodel, capaciteitstarief en slimme meter. Blijkens het onderzoek draagt de slimme meter 30 mln EUR bij aan de te behalen

besparing. Echter, EZ laat achterwege om te melden dat deze besparing alleen haalbaar is als de slimme meter dom wordt gehouden.

De kern van het probleem zit bij de zogenaamde allocatie van het verbruik. Met op afstand uitleesbare meters die verbruiksgegevens per kwartier of uur bewaren, kunnen huishoudens op dezelfde wijze worden behandeld als grootverbruikers. Zo kan een rechtstreekse koppeling worden gelegd tussen bijvoorbeeld APX prijzen en individueel verbruik. Leveranciers kunnen dan proberen de verbruikers te prikkelen om minder af te nemen op dure momenten en eventueel zelfs van afstand verbruik onderbreken. Met 100 keer zo veel kleinverbruikers als grootverbruikers, houdt dat natuurlijk wel in dat de omvang van het berichtenverkeer met een factor 100 zal stijgen. Los van de vraag of de systemen zo een stijging aan kunnen, botst deze toename van het berichtenverkeer met de doelstelling van administratieve vereenvoudiging.

UCPartners komt tot de conclusie dat de combinatie capaciteitstarief, leveranciersmodel en slimme meter de informatie uitwisseling voor de facturatie, verhuizen, switchen, reconciliatie en ook de allocatie vereenvoudigt. Dit betekent dat de 'sector' voornemens is de slimme aspecten van de elektronische meter grotendeels onbenut te laten. De investering van 1,5 miljard EUR wordt alleen gebruikt om bij verhuizing (eens per 7 jaar), leverancierswitch (eens per 14 jaar) en reguliere meteropname (eens per 3 jaar) de actuele meterstand van afstand te kunnen binnenhalen. Leveranciers moeten zich ondertussen blijven behelpen met profielen en meetcorrectiefactoren met alle onzekerheden en fouten van dien. Slechts over een jaar of 10 is het misschien haalbaar dat meterstanden eens per maand worden opgenomen en zodoende de reconciliatie zou kunnen vervallen².

Doordat TenneT verbruik van kleinverbruikers aan PV partijen zal blijven toewijzen op basis van standaardprofielen in plaats van meterstanden, zal in de markt weinig veranderen. De slimme meter is dan niet meer dan een vreselijk duur speeltje voor een enkeling die af en toe zijn energieverbruik online wil bekijken, in plaats van een blik in de meterkast te werpen. Op deze wijze worden knollen voor citroenen verkocht. Of het gaat om energiebesparing of het gaat om administratieve vereenvoudiging voor de netbeheerder. Bij de huidige voornemens is de slimme meter zelfs voor fraudebestrijding onbruikbaar. De netbeheerders willen immers niets meer met meterstanden te maken hebben en hoeven zelfs niet weten wie waar woont.

² http://www.edsn.nl/docs/Algemeen/ig-08_eindrapport_allocatie_en_reconciliatie.pdf

VRIJHANDELSOPTIEK

Week 16 2008 | 14-04-2008 | Pagina 4

Waarom innoveren?

Stel een leverancier wil kleinverbruikers laten profiteren van de lage APX prijzen op momenten dat het hard waait. Daartoe biedt hij zijn kleinverbruikers een windsterkte gekoppelde korting. Als het product aanslaat en de klanten verplaatsen een deel van hun van dure uren naar de goedkope uren, dan is deze leverancier een dief van eigen beurs. In de profielmethodiek is het toegewezen verbruik onafhankelijk van het gedrag van de eigen klanten. Het financiële voordeel van de verplaatsing van het verbruik gaat naar het collectief. De verstrekte korting daarentegen gaat ten koste van de winst van de desbetreffende leverancier.

Het enige alternatief in de profielmethodiek is om zich in te spannen om de hele sector mee te krijgen voor het opstellen en onderhouden van een windsterkte afhankelijk profiel. Los van de vraag of er überhaupt dynamische profielen mogelijk zijn, schiet de leverancier met al zijn inspanningen weinig op. Op het moment dat hij in zijn opzet slaagt, zullen alle leveranciers hetzelfde product aanbieden. Zo ontbreekt elke prikkel tot productinnovatie en wordt de slimme meter dom gehouden.

European Power & Dutch Gas Indications: Mid Market Closing Prices

11 apr 2008	IPE Brent	Gasoil 0.1% FOB Barges NWE	Gasoil 0.2% FOB Barges NWE	LSFO 1.0% FOB Barges NWE	EUR / USD	APX Baseload Power	APX Peakload Power	EEX Baseload Power	EEX Peakload Power
	US \$ / BBL	US \$ / MT	US \$ / MT	US \$ / MT		Euro / MWh	Euro / MWh	Euro / MWh	Euro / MWh
Q2-08	105.89	1001.01		550.33	1.5662	67.83	118.13	62.00	86.48
Q3-08	106.72	991.31	983.81	548.50	1.5671	68.92	119.13	63.67	91.09
Q4-08	105.67	982.94	975.44	546.00	1.5549	74.67	116.34	68.92	96.48
Q1-09	104.66	965.27	955.52	546.00	1.5441	78.75	79.49	72.25	101.15
Q2-09	103.64	935.58	926.08	540.67	1.5357	63.75	86.51	59.50	80.32
Q3-09	102.81	925.53	918.03	541.17	1.5295	66.25	104.47	61.50	87.33
Q4-09	102.17	923.16	916.16	543.50	1.5233	72.25	111.55	67.50	94.50
Q1-10	101.60	913.08	906.58	545.50	1.5172	74.30	71.47	71.05	100.89
Cal-10	101.02	913.08	894.22	542.73	1.5120	67.28	88.89	64.03	90.52
	Nordpool Power	NOK / USD	API #2	TTF				CO2 Emissions	
	Euro / MWh		US \$ / MT	EUR/MWh				Euro / MT	
Q2-08							Dec-08	24.45	
Q3-08	39.45	5.330	136.52	25.28			Dec-09	25.02	
Q4-08	51.60	5.565	136.72	30.55					
Q1-09	55.25	5.790	135.42	31.55					
Q2-09	49.25	5.992	132.11	26.85					
Q3-09	49.25	6.168	127.52	26.09					
Q4-09	53.40	6.343	126.96	30.01					
Q1-10	55.70	6.517	126.02	31.53					
Cal-10	51.70	6.601	123.25	25.82					

DISCLAIMER: De prijsinformatie is beschikbaar gesteld door Morgan Stanley en bewerkt door SLEA BV. Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De informatie vormt in geen enkel opzicht een aanbieding voor koop of verkoop van een of meerdere van de genoemde producten Morgan Stanley en SLEA BV besteden uiterste zorg aan de betrouwbaarheid en actualiteit van de prijsgegevens in deze publicatie. Onjuistheden kunnen echter voorkomen. SLEA BV noch Morgan Stanley kunnen op de inhoud van de publicatie worden aangesproken.

Alle rechten voorbehouden. © 2005 SLEA BV. Het auteursrecht van deze uitgave berust bij SLEA. Informatie: info@slea.nl; www.slea.nl; tel 033-4690435

Deze publicatie wordt mede mogelijk gemaakt door VOEG. De inhoud hoeft echter niet over een te stemmen met de standpunten van VOEG en/of individuele leden van VOEG. SLEA BV besteedt uiterste zorg aan de betrouwbaarheid en actualiteit van de gegevens in deze publicatie. Onjuistheden kunnen echter voorkomen. SLEA BV noch VOEG kunnen op de inhoud van de publicatie worden aangesproken. Verspreiding of doorgeleiding van deze informatie op welke manier dan ook is verboden.